ՔՍԱՆԵՒԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1453 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 25 — ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ — 1873

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 ղր.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 ղր.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փր.
Յանձնուածոց տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կ'ըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրոյ ծանուցման ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրի —Յ. Ութուճեանի ուղղել. Կ. Պոլիս, Չինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։
Յանձնու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱՂՂԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պ. Թիէրի անկումէն ետեւ Գաղղիոյ միապետականք ազատ ասպարէզ գտան իրենց փափաքին յաջողելու, որ է միապետութեան վերահաստատութիւնը։

Բուռբոն—Օռլէանեան ազանց դաշնակցածէն վերջը, երբոր Գաղղիա յետին շունչը հասած, Թիէրսին ժամ առաջ երկրէն դուրս հանել եւ իր վերջինը պատել միայն կը խորհէր, կառավարական խնդիրը բնաւ միտքը չեկաւ, եւ առանց հանրապետականի ու միապետականութեան երեսփոխանութիւն մ'ընտրելով իր բաղդին անորոշութիւնն անոր ձեռք յանձնեց։ Պ. Թիէր հանրապետութեան նախագահ ըլլալով, իր գերագոյն տաղանդովն եւ ջերմ հայրենասիրութեամբ քիչ ժամանակի մէջ երկիրը վերականգնեց, շատ երկիրներէ անհնարին տուգանքը վճարելու միջոցներ պատրաստեց եւ երկու տարուան մէջ Գաղղիոյ երկիրն իր ազգի ծախքով եւ բարձրացած վիճակին մէջ դրաւ։

Գաղղիական ազգն երախտագէտ գտնուեցաւ այն մեծ մարդուն արդիւնքներուն, եւ այս պատճառաւ իսկ անոր քաղաքական կարծիքներն ալ ժողովրդեան մեծ մասին համակրութիւնը գրաւեցին։

Պ. Թիէր ժամանակաւ ջերմ Օռլէանեան էր, 1871ին, երբոր հանրապետութեան նախագահ ըլլալով, Պոնափարթեան միապետութեան բռնած վերջերն եւ 19—20 տարուան միջոցի մէջ ազգին բարոյական յառաջդիմութեանն ու տնտեսականին պատճառներն 'ի մտաց անցուց, անոնց շատ մասը յանձնեցին եւ փորձեցին համակրութեան, որ առանց դժուարին ատենը համար ազգին բոլոր բարոյական զօրութիւնը միացնել հարկ էր՝ հասարակային գործակի մը ներքեւ, եւ այս ալ հանրապետութեան ձեւով միայն հնարաւոր էր, որովհետեւ հանրապետութիւնը ոչ այս եւ ոչ այն կուսակցութեան, այլ ընդհանուրին տիրապետութիւնն՝ եւ ինչպէս ինք կ'ըսէր՝ ազգն ամենէն քիչ բաժնող կառավարութիւնն էր։

Այս համոզման վրայ հանրապետութիւնը պաշտպանել, եւ անոր վերջնական կերպին հաստատութեանը աշխատիլ։

Միապետականք բնականաբար չէին կրնար տանիլ Պ. Թիէրի հանրապետականութիւնն. եւ որովհետեւ երեսփոխանութեան մէջ մեծամասնութիւն կը կազմէին եւ նորանկին միապետութիւն վերահաստատել էր, իրենց բոլոր ուժը միացնելով դէմ դրին փառաւոր արժանիքը՝ Պ. Թիէր տապալելին, եւ իրենց կողմէն առանց բնաւ ընդդիմութեան կատարուող յաջող բայց հլու զինուորական մը՝ Մաք—Մահոն՝ անոր տեղը դնելով, սկսան ամեն ջանք 'ի գործ դնել իրենց նպատակին հասնելու համար։

Օրինաւորականք եւ Օռլէանեանք՝ միապետական երկու կուսակցութիւնք՝ արդէն իրարու հակառակութեամբ միացած էին, առաջինները իրենց բնարկեալ՝ Շամպորի կոմսը՝ զատ յաւակնութեան համար իրաւահաւութիւնը գիտէին։ Օռլէանեանց ընտանիքին՝ Փարիզի կոմսն իր ժառանգական իրաւունքն առժամանակեայ կերպով Շամպորի կոմսին տալու թողուց, եւ ինքն անոր յաջորդ ըլլալ ըսաւ։ Այս հնարն վերջ երկու կուսակցութիւնք միացան, բայց կը մնար ուրիշ դժուարին կէտ մը լուծելու, այն էր Շամպորի կոմսին 1789էն սկզբունք կամ ժամանակից դարուն ազատ հետ հնար եղածին չափ հաշտեցնել, որպէս զի ազգը չխրտչի։

Բանակցութիւնք բացուեցան Շամպորի կոմսին հետ, պատգամաւորութիւններ զրկուեցան զինքը համոզելու եւ քանի մը զիջումներ ձեռք բերելու։ Թէեւ մի կարծուեցաւ թէ գործը գլուխ հանուած կամ յաջողած էր եւ երբոր ամեն մարդ երեսփոխանական մեծ ճակատամարտի մը կ'սպասէր, որոյ մէջ Գաղղիոյ բաղդը պիտի որոշուէր, երբոր միապետականք Շամպորի կոմսն, որ Թագաւոր հրատարակելու եւ հանրապետականք ալ դէմ կենալու եւ որոշելու կը պատրաստէին, եւ աշխատ յանկարծ Շամպորի կոմսին մէկ նամակին երեւան ելնելով միապետական ծրագիրը վեր 'ի վայր շրջեց եւ անոնց ամբողջ աշխատութիւնն 'ի դերեւ հանեց. նա ոչ դրօշակին կը զիջանէր, ոչ զիջում կ'ընէր, ոչ ալ երաշխաւորութիւն կուտար բնաւ։

Շամպորի կոմսին այս խիզախ յայտարարութիւնը պատիւ է իրեն, որովհետեւ անկեղծ ոգւոյ եւ հաստատուն սկզբան տէր մէկ մ'ըլլալը կ'ապացուցանէ։ Թագաւորական գահ մը ձեռք բերելու համար՝ ուրիշ փառասէր մարդոց պէս իր խղճին հակառակ չըրաւ, ոչ ալ երկդիմի խօսքերով եւ սուտ խոստումներով մարդ խաբել յանձն կառնու, այլ ինչ որ էր մինչեւ հիմա, նոյնը կուզէ մնալ մինչեւ վերջը, եւ իր անկէ առաջ ըրած յայտարարութեանց մէջ պնդելով իսկ կու յայտնէր թէ ինք միջին դարու սկզբանց ներկայացուցիչն է եւ այնպէս պիտի մնայ յաւիտեան։ Գաղղիական ազգին կը մնայ ընդունիլ կամ չընդունիլ։

Այս յայտարարութեան վրայ խորհելու գործ չմնաց։ Գաղղիական ազգին մեծ եւ լուսաւոր մասը չէր կրնար ընդունիլ այսպիսի միապետ մ'եւ քանի մը դար ետ երթալ։

Հա՞րկ է ըսել թէ Շամպորի կոմսին այս յայտարարութիւնը ծանր հարուած տուաւ միապետականաց եւ դաշնակցաց օրամերյաց. հանրապետականաց ալ անդրադարձ ուրախութիւն պատճառեց։

Վերջին լուրերուն նայելով, միապետականք դեռ մը յուսահատ չեն, նորէն աշխատելով, ասպարէզը հանրապետականաց չթողլու համար կը խորհին, յանձն գումարուեր կ'ընեն, եւ միապետական ուրիշ ծրագիր մը շինելու կաշխատին։

Ասոնց ամէն երկու առաջարկութիւն կայ մէջերնին. մին՝ Լուի Փիլիպի երրորդ որդին՝ Տոմալի դուքսը թագաւորական տեղակալ անուանել, եւ միւսն՝ յաջորդին՝ Փարիզի կոմսը (Լուի Փիլիպի թոռը՝ որ պաշտօն ժառանգն է) թագաւոր ընտրել։ Բայց Օռլէանեանց այս առաջարկութիւնը չյուսացուիր որ Օրինաւորականաց միաբանութենէն կրնայ ընդունուիլ։ Երկրորդ առաջարկութիւնն է Մաք—Մահոն մարաջախտին իշխանութիւնն երկարաձգել, որպէս զի ժամանակ ունենան միապետութեան խնդիրը լուծելու։ Բայց այս առաջարկութեան ալ հանրապետականք դէմ են հիմա, մինչդեռ քանի մ'օր առաջ ոչ միայն դէմ չէին, այլ Մաք—Մահոն մարաջախտին ընդունիլ առաջարկելու կաշխատէին, եւ նա ալ բացարձակապէս մերժած էր։

Երեւի որ հանրապետականք՝ միապետականաց չյաջողութենէն օգտուելով, երեսփոխանական մեծամասնութիւնն այժմ կառավարական խնդրոյն վրայ իրենց կողմը դարձուցանեն, որպէս զի երեսփոխանաց նիւթը կամ փորձանաց մասն իրենց հետ միացնեն, եւ եթէ կրնան՝ Օրինաւորականներն Օռլէանեանց դէմ հանելով հանրապետութեան հաստատութիւնը յաջողցնեն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 3 Նոյ.

1874ի ելեւմտից հաշուեցոյցին վրայ Պ. Մաղնի ըրած տեղեկագիրը՝ ծախուց գումարը 2328 միլիոն հաշուելով, կ'ըսէ թէ ծախուց բոլոր առ ժամանակեայ առքերով եւ նախարարութեանց ծախքերը պակսեցնելով պիտի վարուի, այն կերպով որ տասնեւմէկ միլիոն ալ աւելի աւելնայ։

Պաշտօնական երեսփոխանք Մաք-Մահոնի իշխանութեան երկարելու առաջարկութեան վրայ համաձայնած են։

Վիեննա 3 Նոյ.

Փոխան հասարակաց վիճակի մէջ է. եւ բարոյական գործեր կը կատարուին։

Խորհրդարանը չպիտի գումարուի մինչեւ որ կառավարութեան խորհած դրամական առաջարկութիւնները չընդունուին։

Փարիզ 3 Նոյ.

Հանրապետական երեսփոխանք Մաք-Մահոն մարաջախտին իշխանութեան երկարելու առաջարկութեան դէմ պիտի մարտնչին։

Հռոմ 3 Նոյ.

Պապն իրենց եպիսկոպոսին կարգաւ կրօնաւորաց պատգամաւորութիւն մ'ընդունելով, ըսեր խօսքերով զատ բանաւ մէջ իրենց վերահաստատութեան ժամանակ նոր բարեկարգութիւններ պիտի ըլլան փախստեան միաբանութեանց մէջ։

Փարիզ 3 Նոյ.

Մաք—Մահոն մարաջախտին իշխանութիւնը տասն տարի պիտի երկարի կ'ըսեն հաշտեցուցական երաշխաւորութիւններով։ Աջակողմեան ժողովը քննակութենէ հետեւ՝ ներկայ նախագահութիւնը պիտի հրաժարի եւ յետոյ ազգային ժողովը առաժամեայ օրէնքներ հաստատելու պիտի զբաղի։

Հանրապետական երեսփոխանք Միապետական միաբանութեանց համար կառավարութեան յայտարարութիւն պիտի պահանջեն։

Պելկրատ 4 Նոյ.

Պ. Ռիստիչի նախարարութենէն հրաժարելով Պ. Մարինովիչ նոր նախարարութիւն մը կազմեց, որոյ մէջ հասարակական կրթութեան նախարար անուանեցաւ Կ. Պոլսոյ քաղաքական գործակատար Պ. Քրիստիչ։

Լոնտրա 4 Նոյ.

Օսմ. փոխ.		47 5/16
Փոխ	1865	66 1/2
»	1869	55 3/8
»	1871	60 3/8
»	1872	80 1/8
Անգղ. փոխ.		92 13/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եգիպտոսի Խտիվին առաջին Թարգմանն Վսեմ. Աբրահամ պէյ, որ անցեալներն Եգիպտոս գնացած էր, շաբաթ օրը Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

Կ'ըսենք թէ Հռոմի Օսմանեան դեսպան Վսեմ. Սարգիս Էֆէնտի Համամճեան, որ ժամանակէ մ'ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուի, հրաման սառցեր է իր պաշտօնատեղին դառնալու. Հետեւաբար յառաջիկայ շաբաթ կամ գալ շաբթու Մարսիլիոյ ճամբով պիտի մեկնի։

Ռուսիոյ կայսրն երկու աճապին ոսկի զրկած է Վեհ. Սուլթանին, երկուքն ալ յաղթանակից, որոց մին Ռուսաց կայսրն իսկ կորսնցուցած է, միւսն ալ Նիկոլա մեծ դուքսը։

Իսկիւտարու մէջ հանրակառք (Օմնիպիւս) բանեցնելու համար կազմուած ընկերութեան արտօնութիւնը

տուեալս ի Դանիէլ Սրապեան հրամանագիրը սպանան կը գնէ որ եթէ ընկերութիւնն իր յանձն առած պաշտօնը դաշնագրէն կերպիւ կատարէ, հնգամեայ պայմանաժամը լրանալուն, նորէն հնգամեայ արտօնութիւն պիտի տրուի իրեն։

Կիրակի օրը Նարլը գաւառի մօտ գտուած երկաթուղւոյ գծին վրայ գըտնուող չոգեկառքին ձախլխեալ անձր ջուրի չափազանց ազդիկ մ'է եղեր, որ միջամտութիւն անենալով ընքերքը մնացնել կուզէ եղեր, և արդէն քանի մը փարձեր ըրած և առաջքը առնուած էր կըսուի։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՍՆԱՄԸ ՈՍԿՈՒՈՅ

24 նոյմ.	չորեքշաբթի իրիկուն	53, 47
25 »	հինգշաբթի առաւօտ բացուելու	53, 47
»	կէս օր	53.21

Կ. Պոլիս 24 նոյմ.

Օսմ. ընկերութեան բաժինը Անգ.		ոսկի	9, 2
« փոխառութեան	»		4.25
Կ. Պօլսոյ Պանքային	»		5.15
Թրէնի	» »	Օսմ.	11.40
Թրէնի Օսմ.—Իզմիր			3.60
Երկաթուղւոյ հին		Ֆր.	126 25
» նոր			69 25
փոխ. 1863		»	332
» 1865	» »		340
» 1869	» »		380
» 1872	» »		80 1/2
Թրամուայ	Օսմ.		10.45

ԸՆԹԱՑՔ ԳԻՆԵՐՈՅ
23 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Անգլ. ոսկի	դահեկան	110.20
Նաբոլէոն ոսկի	»	87. 20
Իմբերիալ ոսկի	»	89 20
Ֆլորին	»	51. 45
Հին Ֆրանք	»	—
Յիւզլիք	»	403 30
Պէշլիկ	»	120

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հրամայեալ պատրիարքն անխոնջ հոգածութեամբ և ջերմեռանդ գործունէութեամբ մէջ իւր հոնդիսաւ չմտածուելով խնդիրին բերան եղող թերթերը՝ քէօթահիոյ մէջ կատարուած երեսփոխանական ազօրինաւոր ընտրութեան մը պաշտպան կանգնելով դարձեալ խնդրանի վրայ կը պարծանքին՝ այն ազօրէն ընտրութիւնը ոչընչացնելուն և բուն Սահմանադրութեան նոր և օրինաւոր ընտրութիւն մ'ընելու դրդուած և անօրէնութիւն ըրած ըլլալուն համար։

Արդէն առնուած է որ հրամայեալ Թաղ. Ժողովոյ որոշմամբ քէօթահիոյ մէջ Սահմանադրութեան գործադրելու և երեսփոխանական ընտրութիւն ընել տալու պաշտօնով հոն գրկուած Արժ. Վարդապետ Արտաւազդեան* Գեր. Յովսէփ եպիսկոպոսը վերոյիշեալ քէօթահիոյ առաջնորդ ընտրել տալու համար, անոր կողմնակից եղող անձերէ ընտրելեաց ցուցակ մը պատրաստել տալեր և միայն նոյն ցանկին մէջէն ընտրել։ Հրամէր ըրեր է ընտրող ժողովրդեան։ Սահմանադրութեան անաչառ եղողները խափանելով քըշէ տալեր, իսկ անդիւնի եղողները խորքերով եւ կեցեր են քովէ առջէ։ Բայց Սահմանադրութեան արժանի քննութիւն ըրած ընթերցողներ սոյն դրսեւորած և ազօրէն քուէարկութեամբ ընտրութիւնը կատարուեր, և արդէն գրովանալութեան ներկայացնելով վաւերացնել տալեր է։ Բայց յետոյ ժողովրդեան ուխտուին և Սահմանադրական մասին կողմէ և—

* Լաւ եղաւ նայելով, իրեղեան այդ դատաստանին քէօթահիոյ գրկուելուն հանգամանքն չէ առնէր, բայց Թաղ. Ժողովոյ անդամներէն անոնք ճանչ չեն ըրեր եւ գրկելու որոշում չեն տուեր նա։

կած խորքերներէն չկենալ ընտրութեան ազօրինութիւնն համառօտելով, խոհեման որոշողան այն ընտրութիւնն անվաւեր գտաւ և նոր ընտրութեան որոշում տուեր է։

Արդ, ինչո՞ւ համար այդ Ցեղեան Թերթերն հիմա եկեր կը պաշտպանեն և խրճեան արդարանի դէմ կը պոռչուին։ Խնդիրն ինքնին պարզ է․ ոչ գաւառն փոխներու՝ պէտք կայ և ոչ արտաքնական փաստերու։ Նոյն Թերթ Գեր. Յովսէփ եպիսկոպոսը, որ այս խնդրոյս հետ խառն մնաց որ յարարերութիւնն ունի, այս պարագայիս մէջ անմեղն արդարանալու միայն է․ ուստի ու առնից մեր կողմանէ դիտաւորութիւն մ'ունեցնելու՝ կը թողունք որ նա խօսի և արդարէ ինքզինք։

Մեծապատիւ Բ․․ Էֆէնտի*

Այսօր քովթօղ կեցին անդամ նամակդ առի․ Գեր. Յովսէփ եպսի դէմ կը գրուի... [illegible] իբրեւ պաշտօնական կրօնի միջնորդի կարգաւութիւն չեկայ։ [illegible] բերան նորքն միայն էջը կը կենայ, բայց առած մ'այ կայ կուսն թէ առյուծ կերակուրն երբենմն բազմանա․ Զասուծոյ մէկուղէկ անունով, այն առուած պէտք եղածը [illegible] այսպէս ես համ եմ, ինձի համար անօրէնութիւն եղած կատարուած չէ. միայն երեսփոխանաց ըստ սովորն եղած կատարուած է․ մինչև ցայժմ երեսփոխանք հանդերձ փարգապետով չանէ չխաղի Պօլսոյ փոխութեան ուղերը էին․ սրայ հետեւեալ հրամայելով շեմ, միջնորդը մէջին եմ, և նախ քան զայս երկու ամիս յառաջ Պատրիարքէն թէ դաշուած էր ինձի, որուն օրինակն ալ հոս կրկնած եմ և Թաղական կեդրոնական փարչութեան Պօլսոյ՝ Խաչօրեան Յակոբ աղային, Երեմեան Գէորգ աղային և այլոց ըսած էր իմ ներկայութեամբս առաջնորդնիս քաշենք է հոս, Սահմանադրութիւնը կատարեցէք ըսելինքդ այս անդէն ազատեցէք։ Այս քանիցս փորձ․ պէտք էր ի կատարել Սահմանադրութեան ազգային ժամանակ յանդգնելով թէպէտ կամ յասնան գրելթեամբ [illegible] և նոր գործը կատարել ներկեցէք համարձակ գրութեամբ, փասն զի ոսկերէն հրաշագործերն անկախ եմ․ այդպես գործը Սահմանն ձեռաքովը չեմ գրեր, [illegible] կը շարժաւորեմ նորագ ընտրել երեսփոխան էֆէնտիները։

1873 յունիս 29 | Յովսէփ եպիսկ.
'ի Գիւլէնիկ | Ն. Բոնէէֆ Արեգնեանց
| Կաւաթինայս վիճակին

Վերջին Բոնակոչութեան Գեր. Յովսէփ Հայրապետեան եպիսկոպոսին առ Աթոռոյ Մեծամեծեան Տնօրէնութեան վիճակին (Թուղ. թիւ թի- 1452)

Գերապատիւ Տէր․

Դոշանեալ պնդրելով և զօրավարութենէ Արտաւազդ, որով իրենք իմ կատարին առ—

* Այս նամակին կրնալ հրատարակել թէ դատաւորց մէջ ինչ տեսակ ազօրինութիւններ ու խարդախութիւններ կը գործուին յանուն Սահմանադրութեան, եւ իբրեւ օրինաւորութիւն կը վաւերացուին եղեր այն Թաղ. Ժողովին, որոյ մէկ քանի օրինաւոր անդամները Սահմանադրութեան դէմի եւ կէս առ կէս գործադրած ըլլալու որոշմանը մասնակից չեն տուեր։

կաւ առաքու․․․

«Կամ թէ հաւանէիք և զուր հրամայեալ թեան և արդարութեան, թէ եւ անտարան․․․ հանեցէք զպարտս մեր և ընդ ձեզ ընդունէիք զհրամանս մեր, փոխէիք 'ի խորագրութեան և յերանութեան․․․

Իսկ՝ թէ անսանէք եւ զոր զայս, թէ և 'ի վերջին աւուր կենաց․․․ և մեռանէք մեղօք ազատ, յաւուր ատենաց բարկոյ աշխէ, և երանութեան Աստուածոյ ամենայն ուղիղի։

«Իւրք սրբոյն կարգին շարժել ու ազդեցութեան Աստուծոյ, 'յոր ամենայն, եւ այսպէս մեծութեամբ առաջեաց ընթացքի Յովհաննէս Ոսկեբերան, ով Տէր 'ի խորագրութիւն, գի առաջին այց ին արգարութիւն արդեօք Թուղթառնիւ․․․ Քանոն․ Մովսէս Ղունդ Կաւա. Գ. էջ 621։

Միթէ արդեօք են մեր յաջող արդեան դէ կուտակեալ մեր ծնողութեամբ և արդարութեամբ ոչ հասանելոյ հասարակեալ զտութիւն և զաստիճանութիւն զանազանութեան և զամբողջական հաւատութեան սուրբ Սրբոյն Հոգւոյն․․․

Մինչ մեր ողջոյնեան բնէիք և զգուշանալ մեր, զոր յոյժ կաւեաց և բնդոյն խոստ մտաց մեր արդարոց զուր երգեցին զանա և զանխուր յարգ ուղղութեանց անակ որ առ Սրբոյն Հոգւոյն․․․

Դրոյս է մեզ արդ աստուածայնոյ ազատութիւն մի ազատ կամօք և անխախտ մտօք, ծնողութեամբ և արդարութեամբ, յայս աստուածային զորութեան․ զաւանութիւն և զաւազանութիւն արդարութեան հաստատութեամբ նեկելեցւոյ՝ 'ի գիտութիւն Սրբոյն Հոգւոյն և հաւատոյն եկեղեցւոյ նորա, և խնդրել 'ի Տեառնէ անանցական քաղցրութիւն և արդար դատաստանի։

'Ի ընթեր ազգն յանցանս մեր, սիրով էին մեզ աղատութիւն կամօք և քաղցրութիւն յառաջացեալ, զոր հոգւոյ մեր փրկութեան սեղանոյն, 'ի գետ ընդհանուր ժողովն 'ի հոգին, յարուցանելով մեզ զանանց ընդհանուրս առն, զոր սիրելեան ծնողութեան և արդարութեան, միայն աստծոյ և յանդիման ինչ աստուածոյ և անդրանկութեան։

Թէպէտ և զօրութեամբ և փառաւոր սրբանուէր աստուածոյ և անդրանիկութեան յանուն յառ խաւարն մանուկ եւ նորա, այն նորա անմիջէր համարձակութեան առաքինեալ զատերազմութիւն բարեաց, ընդունելի յանդիման ինչ 'ի քաղցրութեան և 'ի խորութիւն ծնողութեան և արդարութեան։

Իսկ մեկնե 'ի Հոգւոյ Ջուր ազատ ծնողութեան և արդարութեան, յայտնեալ պատիւ զանեն արդարութիւն աստուածոյ և անդրանկութեան կատարեալ գիտեն բարեաց, համառօտն զանազանութիւն և զամբողջական տիպին Հոգւոյ, 'ի գալ ազատութիւն հաստատուն եկեղեցւոյ, և յայտնեալ թիւն անհնարելի։

Այլ արդարութիւն Աստուծոյ ոչ յառաջ մի զնէ զանձագութիւն իւր, յառաջասցէ զպատկեր Աստուծոյ, զի խորհուրդ կենդանի, 'ի բանն զանհասանելի խորհրդութիւն նորա, յայտնութիւն ծնողաց գեան Հոգւոյ, և 'ի խորհուրդն զփառաւոր և զան անունն մեր յաւիտեանս ամէն։

Իսկ մեր 'ի ծնողութեան և յարդարութեան եկեղեցւոյ հաստատուն քրիստոնէական 'ի Սրբոյ Հոգւոյն, ամենայն անմահութեան և անդրանկութեան նորա, կատարեալ ժամանակ յաղթութեան իրենց, յայտնել Հոգւոյն եկեղեցւոյ։

Այս մեզ ըստ ժամանակ յինքեանց 'ի մէջ մեր Հոգւոյն Սրբոյն և 'ի կատարել զանաղ մեր, բան նորանոր Սրբոյն Աստուծոյ, 'ի յառաջ ազգ կենդանի Հոգւոյ, զոր հոգւոյ առաւելու զնախ զփառս աստուածոյ, զոր ընտրեցին, եւ ոչ զպատուել Հոգւոյն Սրբոյն մեր զենեալ հասանելի և զփառաւոր առաքելութեան․․․․ և 'ի ձեռն պատարագ մեր, զոր զհաստատութեան հանդերձեալ բարեկարգ․ Նոյն արդ. Սրբոյն, և Սամուէլ Սրբոյն 'ի յառաջացեալ դարձ Հոգւոյ բան ծնողաց, առաջացեալ ինչ զհաստատութեան 'ի յառաջացեալ մեր, և զհանդերձեալ որդեակ 'ի ժողովրդեան կենաց, Սրբոյն և յարգ

ժամանակ․ յայտ փաղաքը նոր գիտութեան և կարգաց ազնուութեան արժանեաց, զոր անձիք զուրք 'ի ձեռն ձեր ձեռամբ քաջալերելով իւրեանց ուրախութեամբ, Հոգւոյ Սրբոյ կարգի 'ի ժողովրդեան բարեկարգեալ, փառս զաղազդակ որք և առաքեալ մանկանց առաջին հոգւոյ առաջնորդութեան ինչ հաստատութեան․․․

Հապա բարեկարգեալ 'ի բանից քաջ առաքինեաց ծնողութեան և արդարութեան, և զառաջնորդել 'ի որդւոց առաջնորդ մերոյ, նոյնագործեալ ընդ համայն եղբարս մեր, ընդ որդիս հոգւոյ առաքինաց եկեղեցւոյ․․․․ և աշխ ընդ ժամ բարեպաշտ զործուածոց սրբոյ սիրոյն հասուցանել, և զփառս մեր արդիւնաւոր գործել։

Եթէ զօրացեալ և փառաւորեալ փառք աւագեալ սոյն մեր, թէ սուրբ Հոգւոյ եկեղեցւոյ ոչ գոյ փրկութիւն․․․ Ընկերութեանց զհայր առաքելականն Սրբոյ, առ որ աս կենդանի Կոմիտասի․․․ Հոյակն մեր 'ի վերին յարգելի երկրպագելի, եւ զօրութիւն թէ Արքայութիւն և եթէ սոկ ոք արժան իցէ երկրպագանել։ Այս բանք փառաւորեաց․․․ Այլ զիա Յիսուս Տէրն մեր, Հայրապետ ձեռն, զի եկեալ ժամանակ յարմար 'ի վերին յաւիտեան, և ոչ յետոյ աւելի երկիրպագանելեաց Հօր․․․ Այլ եկեալ ժամանակ և այժմ փոխ է, յորժամ ճշմարիտ երկրպագուք երկրպագանելեաց Հօր՝ հոգւով և ճշմարտութեամբ․ քանզի եւ Հայր այնպիսի երկրպագուս խնդրէ։ Եւ առ հոգևոր ճշմարտութեան փառաւորեալ․․․

Եթէ երկինքն զօրք 'ի Հայրն Սրբոյն Հոգւոյն, յոյժ մեծ մեզ առնեան առաքեալն Պետրոսի որ առ Քրիստոս միաբանեալ ընդ մեզ, եւ իսկ բերանն նորա ժողով 'ի Քրիստոս փառս եղբարց եւ աղօթից նորա իմ բան մարմնոյ, որ են խորհրդեալ եւ աղօթութիւնն նորին Սրբոյն Հոգւոյն առ Քրիստոսի կատարեալ․ առ վերջապէս իմանալ․ նորին աստ զմիաբանութիւն նորին Սրբոյն առ հոգեւոր նորա, եւ առ միաբանեալ որ 'ի Տէր, եւ զօրութիւն նորա, զի ամենայն նորա զօրութիւն բարեաց, զՏէրն Հոգւոյն, գեղեցկացեալ հրամանի նորա, եւ յարգեն զոր նորա, առաջինեալ անդր զգեղեցիկ բարեաց, որպէս որ 'ի ձեզ զան առաքեալն թէ ազդեցութեան նախահայրեն, զի զատուցանելոյ քո մանուկ․․․ եւ թէ օրինեալ Քանանացին անդրամ խոնարհեցաւ 'ի նորա կենդանութիւն։

Իմանալ 'ի ծնողաց եւ յարգեալ Հոգւոյ միաբանութեանց, զոր անձի եւ արքայ 'ի փառս, որոյ կան եւ զարդարեալ յոյժ զօրութիւն եւ ընդ ազատութիւն միաբանութեանց, որ 'ի Սրբոյն Հոգւոյն․ ըստ կենդանի էին նորա ազդ, ոչ առաջին սուրբ գեղեցիկ եւ անուանեալ զօրեղ առաքինեալ․ առաջինն զան յօժարութեամբ անձանց յայտնութեան միաբանութեանց եւ 'ի խորհրդեալ արդիւնք անձն հրաշագործ, ընդ որ կարողութեան մեր, և փոխեալ յարգեալ առաւել․ մխիթարեալ մեզ խորհրդական եւ մեծազօրութեան արդիւնաւորեալ եւ ժողովրդեան մեր։

Ո՛վ սիրելիք մարդկութեան։

Ո՛վ կամիմ եւ զի թէ ձեզ քեզ զուք Սրբոյն Հոգւոյ, այլ կամիմ զի առաջի քէզ զուք յանդիմանութեան նորա, իբրեւ զՆերսէս Շնորհալին, որ էր ազգի մերոյ և առաքելոյն անմահոյն եկեղեցականաց զգեցեալ Հոգւոյն Սրբոյն, այլ ընդ խոնարհութեան նորին ոչ էր․․․ եւ որ թէ այն աղօթեալ 'ի Հոգւոյ ծնողաց, եկեալ էր 'ի Սրբոյն Հոգւոյն, այլ յայտնեալ նորա՝ Կաթողիկէ Հոգւոյն զոր ընդ անձն զօրութիւն զոր նա գրեալ է, զառաջինն եւ զօրութիւնն արդ, առաջին հեզութեամբ եւ հնազանդ համբերութեան եւ Հոգւոյն արդ 'ի Սրբոյն Հոգւոյն․․․․ առաքեալ եւ ընդ ե՛ր իւր այս անձին կենդանի որպէս է մեզ առաջ բնակեալ եւ բան արժանի զանազան։

Ո՛վ սիրելիք 'ի մխիթարութեան Քրիստոսական եւ յարգանաց նորա, որոց մի էր աղօթեալ եւ աղքատաց այն Բարեկարգ, այն, զոր ողորմութիւն եւ զխոնարհութիւն հաշուեալ երեւելի հանդերձեալ Հ. Գաբրիէլ Վ. Այվազեան յառաջ բերաւ, և զոր

զուր սուտ 'ի լոյս ընծայելք , և յանդիման արարք ընդհանուր ժողովոյն 'ի Հռովմ , 'ի յայտարարութիւն ուղղափառութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միանգամայն և 'ի յանդիմանութիւն Հակառակորդաց միաբանութեան ձերոյ՝ Հերձուածոց զմիաբանութիւնս Համարողաց բանիւք և գրութեամբ իւրեանց ։

Համայն և այնպէս ոչ զատանէք զսուրբ 'ի զատոյ՝ անուրջն՝ գրգռողաց այդր Հայոց , և բնաւ … խոկ ձերոց ։ Մինչև ցե՞րբ յերկուս կողմանս և յերկուս միտս կաղայք , բառ առեալ Ցովի Աստուածունեաց , որ և ձեզ պատկանին ։ Զի առ ինչ այդ կեղակարծ և զայթ 'ի գայթ խառնաշփոթութիւն ձեր , զոր առեալ Յովհաննավարքն որ և ձեզ 'ի գէտ զայ միջասին ոչ ասպարէն առ մարդ … ութեան և առ … ութեան ։

Եւ զի՞նչ արժանաւորութիւն ձեզ … և սիրելութիւն ձերայնոց յայտցանէ … ։ Ո՞չ ապաքէն անարգութիւն ձեզ , յառաւել … և ամօթութիւն ձերայնոց ընդ Համայնքին … ։

Աստ՞ւ բաժանիք այդր Հայոց , … նելով սպասիս միաբանութիւն մի յերբայց յերկուց պարուց ձեռք Հաստատեալ և յերկուց առաքելական քարոզութեանց … և յաշխարհի զորաւոր յարել այդ առաքելութիւն և միութիւն կրկին միայն յայտնանկել թշնամեաց , և փառս մոլորեալ Համարակալ … ասէ մեր … և նոյն Հաւատոյն առ Գաղղիացիս … Զո՞ր միջն ձեզ … 'ի քոյ պատմագրացն … է մեր … անդրութիւն … չարեաց … միաբանութիւն և անխաղաղութիւն նախարարաց ազգիս Հայոց եղեն … Հարկաց նորա … որպէս վկայեն … և որպէս բնին Համար … 'ի գրոց ։

Իսկ չէ լի ասել 'ի գիրս ասացեալ այդր , Համայն Բերոյ ասաացեալն նրբեմն ։

Արդ միթէ զբոլորն , զբոլորեցուցք ձեր , ո՛ Աստուածաբանք սիրելի ձերոց և ժամանակի … որ և ազգաց մենականց ազգին Հայոց զի կարծէ նա կարողութեան ձերոյ և … ձեռոց … և զի կարողութիւն նորա և յիշատ… ձեր … Համարին յոյր … և յարէլ միանալով … ազգ և բառ … բանից … 'ի նախանձախնդրութեան Հայրենի ու … ւմիգութեանցն ։

Ցորմէ չնորհաց և … Աստուծոյ … զանձինս ձեր … խոհեմ … և … բաց … ։

Համբաւեմ ձեզ արդ՝ թէ եղիւ՞ք եւ եղիք 'ի միաբանութեանն որ , որ զանխեթեան … յետ զանին 'ի բաղձալին ազգին իւրոյ , և յարմարութիւն միաբանութեան ձերոյ , Համեմատ փառս և արժանիս , միթէ 'ի ծառայից զանս կրկին , միթէ 'ի ազգին Հանձին զանս երկրպագել միթէ 'ի զատուածնոյ զանս չորեքպատիկ , և միթէ 'ի սուրբ եղբարց զանս երկուց անգամ … Երկրորդ յիսուն Հազար Փրանկ , Թող զերկու միլիոն Փրանկ զիրկար զայրացին , զոր մաշու չանի աղխատութեամբ 'ի ձեռս բերել , և Համբարգելոց բանաւորգութեամբ որոշողին , և զայն յեղել կանոնս և Հրամանի միաբանութեանս , որ կամի և Հրամայէ նմա Հրամայէ 'ի պաշտօնէութիւն իւրումն որք և ազգաս մանկանց ազգին Հայոց , և զընծայել արծաթին զարծաթանալ անգիր , յանձնել անդրգիրացոց ասանքն 'ի Մուրատ և զայն արծաթն զոր ունի այժմ միաբանութիւնս 'ի ձեռին իւրում , և զոր մնացորդ բան Համեղից իւրոց … և փոխել եռ … եւ , որ 'ի խոյս ծերութեան յիսնամեանիս , և 'իմերոյն կարասութեան իւրում տնօրէնն եւ ոչ գտառակ յերկ իւրոց , զի առանձին զրուեն զպատեալ Մխիթարեան ուխտին , և զկոչել եղբայրութեան նորին . եւ զայս եւս փոխան բարեաց ազգին իւրոյ , եւ յաւելեալ պարտուց միաբանութեան ձերոյ ։

Ծախս զայս անձնայն ազգն մեր ոչ ծանեաւ , առ անձանցն որ իւրութեան

… ապականելով այն զիպտուն միաբանութեանց ձեր , առ ... անոր նախատեսն ... ծաւալ ... ... կործանեալ զանգիտութեան , և կործանմանց , և զանպիտութիւն յերդ սպառ և սուր ։

Ցորտին յիշատակեք 'ի ամին , ոչ առ անդարձութեան ինչ , զոր զիտ , Համագանգեալ Հրամանի Ցիրոն , թէ «զարկեան աստիճանն զառնացն Հրամայեալ ... իւնգատագիր թէ ծառայի առաջիս , անմիջամեայ ինչ ... յն տամ , արար ... ։ Եւ ոչ առ մխիթարութեան ինչ , զա՛ր և մէ ինչ , Հովանաւոր զանգի ... Թէ կի՞ն ի՞ն մխիթարութիւնք , և եւ Հաւատոյ եւ ... ։ Այս առ երեսառաքելութեան եւ սրբութեան , որոյն որպէս կամ , միանգամայն և 'ի խոյս և յորիշեալ աղօթից և Հարազատից ազգ 'ի միաբանութեանց և որոց ազգին սիրով մաղ ... , եւ զԹուղթս այս Արքեան միայնութեան Թախծեալ ... մէջ

Գերապատիւ արքութեանդ
'ի փարիզ   ձերում խոնարհ ծառայ
Աւետիք Հայր Թէոդորեան

18 յուլիս 1872

Առաւ զինչ եւ իւլ պատասխանեաց Թղթոյս , որ առաջին եւ վերջին է պատասխան առ Մխիթարեան միաբանութիւն , որոյ երթայ կի երրորդ զանձ յետոյ բացի թէ երկ փառաւորս սրբոյն անձաց ծանուցեալ կ՚ առեալ ինչ յայն եղբայրս

Արարեալ 'ի անձն զաղանձին նահանգին Հ. Ցուլիմիանս , առաջեալ ձեզ 'ի խնդրանաց պէտս արդարութեան , Հաշտեցուցեալ 'ի փորձառութեան եւ 'ի սոփեստութեան Համայնական եկեղեցւոյ եւ 'ի ծանօթութեան Հանդամանաց , Հաշտեցուցեալ 'ի Հայաստան , եւ յուսալ թէ ։

Առ Գերապատիւ Գէորգ Հիւրմիւզ արքեպիսկոպոս և Ընդհ. Աբբայ Մխիթարեան միաբանութեան 'ի Վենետիկ

Վենետիկ 19 օգոստ. 1872
Ցաղագս տառի եւ գրեր ՏԷր

Թէպէտ և ընթացայ յառ ժամանակին զթուղթն 'ի վեր է ի 18 յուլիսոյ անցելոյ ամ ծանր և բազմաթիւ Հոգւոց և գործոց զանձութեան ժամանակս չետուն ինձ պարապ յառ զանձութեան սրտիւ պատասխանի առնել պատասխանի

Արդին և երեքին բնթերցեալ զպատասխանն , և ալոց եւ ընդ սերոյ ողջունից անուսեալ յիմնեցաւ Թողել զարձեալ զարդարագր նախանձ ձեր , որով 'ի սկզբանէ և այս զուզանք նախատակութեանց 'ի Համբակս բազմաթիւ փառաւորութեանց եւ Ներողութեանց

Գովեմ զարձեալ զի ընդ նախանձու սրբագութեան՝ բերելով յանձն եւ զՀոգի երկրպագութեան յարդ սրբոց և ասոր մեզ խորհուրդ սրբութեան 'ի զործ պաշտամանս ձերոյ յառ նորոգեալ Մխիթարայ Աբբայի , զոր մեծաւ խնամութեամբ և բազում խոնարհութեամբ , որպէս ինձ Թուի , յուղ մեզ առնել ։

Վասն յեղումն Վեր ձեր , զի որպէս ձեռատուն Մխիթարայ աշակերտք , եւ որք յետ նորա միայն առ մեզ նախորդքն մեր ծերունիք , նմանապէս և մեք նորա ձեռօք եմք հնազանդեալք և նորա խորհրդական զնացիցեմք նախանձախնդրութեամբ յանձ փութալով ։ Վասն զի ասացեալդ և զեղծանելն ձեր 'ի ձեռն Համագումարին Աստուծոյ ժամանակին , զի զոր նա զրկեալ խնամութեամբ և մեծաւ խոնարհութեամբ չէր պատասխանեալ 'ի ժամանակին , ձեր սոր զատեալ պէտս ժամանակ Համարձակիցի «Ցանդիման սրբոյն , որպէս առնել ընդհանուր ժողովն 'ի Հռովմ 'ի յայտարարութիւն ուղղափառութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ , բառ բանից ձերոց և բառ պաշտօնէութեան Ցովի Հայր խնամօք խնամութիւն ձեր զի զոր կարծեմ՝ առնելք և արասցուք ։

Դիտեմ զարձեալ Վեր ձեր և 'ի փառս , զի ոչ որ ինչ յառաջ ժամանակաւ էր Աբբայ մեր , 'ի նմին եղաց մնալ մինչեւ խորանին իւր Հոգին է՝ զի և երկուսանք Հրաժարեցաւ և փարելով լուսաւորեալսն 'ի Համաչաւ Հրաժարութեան և արդարութեան որ ոչ ուրեմնայն յուզեալ , և ելէ յանուան որ փութով կարկէր առատ իւրոյ որպէս մնաց անդ ։

Այլ արդարեւ այսր և անուանեալն առ 'ի ձեռն զաշ մխիթարեանն զմիաբանութեանն ընկեր իւրը անզայսա ինչ , որպէս ... և առաքինի ... ը կապին ... ուրանալ զամենսութեան քերակացեալ իւր ըստ ... Հակառակութեան իւրեանց սիրոյ ... ։

Աւետիս այսր և Վեր. ձեր առ ամենեսեան Աստուծոյ , որոց յեղումն և սրբութեան զերեւեցուցանէր ողջունիւ , և Համայնից Աստուծոյ ալեւորոց՝

Ստորագրութիւն ալբ. Տ. Ե. Ն.

Ն. Տ. Գէորգ Գ. Հիւրմիւզ
Արքեպիսկոպոս և Ընդհ. Աբբայ

Նախընթաց Նամակներուն Հրատարակութեան կարգին մէջ չխթեռութիւն մ՚եղած ըլլալով Համակ կը Համարինք ծանուցանել արդէն ընթերցողացը որ Ներկայ Թուոյս մէջ Հրատարակուած երկու Նամակներուն առաջին առաջ պէտք էր Հրատարակուէին , և նախընթաց Թիւերով Հրատարակուածներն ալ անոնցմէ ետքը պէտք էր զալին իրենց Թուականին կարգաւը ։

Այս կարևոր ծանօթութիւնը տալէ ետև՝ արժան կը Համարինք Համ զՆոյն Աբբային վերջին Թուղթն մէջ առնուած Հետեւեալ Համառօտը , և ընդհանուր Հօդ ազգին ուշադրութեանը յանձնել ։

Փարիզէն կը ծանուցանեն մեզ թէ Մուրատեան վարժարանը բաղդատին զոցուեր է և անոր մէկ մասը փոխուեր արդէն 'ի Մխիթարեան վարդապետաց Վենետկոյ , որոնք իրենց անձնական սիրովը կը զործածեն ։ Բայց յայտնել կը Համարինք թէ՝ Համանեան զերապայծառ Հեր Համաձայնելով , յիշեալ փորձառութեան ծանօթ Համած են այս ազգային սուրբը … զոհ մի յերկան էնելուն մխէ փառաւոր զայն , եւ անտարակոյս Համաձայնեն անոր Նուիրութեանը Համնաձա սխալ զործածութ ։ Բայցնի է թէ 'ի Նկլեան այս զլխաւոր եկեղեցական ձայնը որ Մուրատեան զպրոցն 'ի Վենետիկ փոխադրել 'ի Փարիզ , այլ կուզեր ի Համբերեալ առ զայն Ձիլոյ . եւ իսկ այն ժամանակը չկրցաւ իր կամքը յառաջ տանել . իսկ այժմ կը յանձնաձայն իրոց միտքերը փոխանակել պարապին անմխիթարութեան նոր փոխադրութիւնն Համաւ կուրան մէկ մասն Համբերելու Բնոր Վենետիկ Մխիթարեան Միաբանութիւնն պարտաւորեալ յառաջանալ զորաւոր անմխիթարութիւններ , եւ Հետեւապէս Համակ եղաւ , նոն Նոհանձնել եւ ընդունիլ պէտք ունեն զեղապաշտութեան իրենց Փարիզապ Հոգ կաթողիկ կարգեալ Ս. Գրամին անմխիթար Հրամանաւն ։

Եւ արդէնաւոր Համագումարեան բաղմամբն Հոգ ժողովուրդն յաջողելու 'ի Կ. Պոլիս իւր անձամբ ներքին ամենայ Թաղապետաց մէջ եղած կաթողիկէ Հոգ եկեղեցիներին և անոնց անդամաժողովը , սրտի բառ երեւելոց՝ Համանեան զերապայծառ եւս փառաւոր , ի միծ խելացութիւն , զՄուրատեան զպրոցն իւր ձեռաց ներքեւ զնել ։

Բայց այս զպրոցը Վենետիկ Մխիթարեան Միաբանութեան չփոխադրէր , այլ ընդհանուր Հայոց ազգին սեպականն է . եւ նորա ... յանձնուած է Մխիթարեան միաբանութեան , ինչպէս կը ... ազգային բարերար Ցովհէփ Մուրատեանի կտակին , որուն բառ օրինակն Աղգային մատենադարանի պահուած է : Վասն որոյ Մխիթարեան վարդապետաց անձնական կրնայն չանէին փոխադրելոյ կամ փակելոյ զՄուրատեան վարժարանը ։

Ասոր կը Պօլսոյ ազգային վարչութեան , նմանապէս Հոգեւորական Հոգ ժողովրդեան ծանր ուշադրութիւնը կը Հրաւիրենք այս կարևոր զործոյն վրայ , որ պէտք է իրենց կարգադրել , այլ ազգութեան սեպհական Համեմատ , եթէ մինչեւ Համբաւի ժողովրդը միաբանեալ , բաղդատել մի մնացունելու զոյքիս կառավարութեան՝ Միխիթարութեամբ Ե. Գրամ :

Սեծ. Հաղամեան Բարսեղ Էֆէնտի այս Համար բնկերակցութեամբ Սեծ. Գէորգ Էֆէնտի Զաղղարեանի Աղգ. Հիւանդանոցի վարժարանը այցելու-

Թիւն ընելով և գտնելով որ դեռ միամտին մէջ գաղթեան և Հարկաւորութեան կարիքն ... փորձառակ փոփոխող Համար ամիսն 100 զրշ. անձնական Թոշակ յատկացուց (բաց 'ի ամսավճարին Նուէրներէն որ տարին 10—20 ոսկի կը Համնի) և այն պայմանաւ որ յարգանք խ ր գերագոյնոտ-նը շարունակէ՝ նոյն անձնական ալ շարունակէ : Ոս-ծե.

Տփխիսի Մշակ շաբաթաթերթին Համար 4 Թուոյն մէջ Հետևեալը կը կարդանք ։

«Պատմական առնուած 3 բդ-ակապական կարգուած էնք Հետևեալը : Կ՚ըսէ թէ որ յայտնի է մեզ ամենայն , մեծամեծ Հայկական զաղափարը Միքայէլ Տաշեան Լազարեան անձանցը բանի մը տարիէ ի վեր կ՚աշխատի էթէ ինք Նախահօրն ազգը պատմութեան մէջ Հաստատած յատկութիւնը ... որ բլոզ է այս անձին և արժանի Համար յոյժ է խառնիլ ... ինք զինքը յանձնած Նախահօրն , կարելի է օտարական աղջին Համար այն Հրատարակ Աղատանաղ , այսինքն զանազան պատմութեան արխիվը առաւ ... որ ինքը ժողովը ... է ... ։ Այս տարի ... կ'ըսէ ... Վենետիկ ... պատասխան ...
...

... Եփրատ ...

Բերդի եկեղեցւոյ կալուածներէն Արեւելեան Թասպէտ բանի մը տարիներէ 'ի վեր զօրքի ինքնակալ ըլլալով , բանի մ՚անձանց իրը սեպհական ստացուածքը վարձու զնացեր են՝ զոր զանազան Վասպուց պատմեալ եղած էին :

Սոյ ոչ թէ բարերարած կալուածքները բերելով՝ Թուղթը իր կալուածքն ալ եղաւ , և եռ տարիին եղաւ տարեկան կանոնին Հազար ֆրանկ ... փարա ... մանկանց բերպի ... Համար ... զոր միայն է գիրք այս ...

Այժմ կը լսեմ որ նոյն Հաշուապահութեան յիշեալ Թաղաղը Հինգ Հարիւր Օսմանեան ոսկի կանխիկ և Հինգ Հարիւր ... Թաղաղին վերջը վճարելու պայմանաւ տարեկան Հազար ոսկի փարձու առեր է , առանց ինձ Համբերել և իմ վերջնական պատասխանս առնելու ։

Ասոր բանի որ իմ զրասեր առաջարկութեանս պատասխանը չեմ առած Համապատասխանութիւնը , այս անգամ կը պարտաւորիմ ձեր պատուական լրագրոյ միջոցաւ երկրորդել իմ առաջարկութիւնս , յայտնելով որ պատրաստ եմ տարեկան կանխիկ Հազար երկու Հարիւր օսմանեան ոսկի փարձու բերելու և այս զինն ալ իմ վերջին առաջարկս է ։

Վերջին Հրահանգին առթիւ Բերդի Թաղին զրասենյան ... Հրամանաւ Հրաւիրեալ , տարանկալ չանիմ որ այս առաջարկութիւնս չմերժեր Համապատասխանութեամբ ։

Հանեցէք ... խմբագիր , անկեղծ մը յարգելու պատիւ ձեր ազգօգուտ թերթին մէջ :

Մնամ ...

23 Նոյեմ. 73   Յ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Թ.Օսմ.՝ բն. կեռոբ-փաշա

ՕՐԱՑՈՅՑ
1874 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՑՈՒՑԱԿԱՒ
ռուսական կրծ[illegible]
կը ծախուի ամեն գրավաճառաց
քով [illegible] գինովն է գին 40 փոր

ԳՈՒՄԱՆԴԱՐԱՆ

Պոլիս Թունելից փողոց թիւ 9 մագազան կը ծախուի չափաւոր գնով ներքին [illegible] և մնացորդ գիրք 3 տարուանէ մինչև 20 տարուան և Աշխարհագրութիւն գիրք 2 տարուանէ մինչև 10 տարուան նմանապէս ուրիշ քանի մը տեսակ դասագիրքեր և մարդկային գրքեր ու այլն։

Մեշխալ գրքերուն արժեքն ու մարմինը զգալիօրէն և սաստիկ ...այս ապրանքներուն [illegible] շատ փոփոխված է։

Այս գրքերը չեն կարող մէջ գրանցւելու գրանքն Օ․ Բ․ մարզիկները կրկնեն և այս մարզիկները չկրողները [illegible] չեն։ 5

Այս դրամի չորրորդ երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Օրինքի խանը վերի յարկը թիւ 15 ամսական խմբագրատան

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձնակները․

ԻԶՄԻՐ․ Սուքիասեան աղա Տէր Ֆէրեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ․ Խաչիկ էֆ․ Խաչիկեան.

ՊՐՈՒՍԱ․ Սուքիասեան աղա Թադէոսեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ․ Յարութիւն աղա Վարդանեան.

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ․ Գէորգ աղա Մ․ Մինասեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ․ Խաչատուր աղա Էլմասեան

ԿԱՐԻՆ․ Կարապետ պատուելի Ղազարեան.

ՄՈՒՇ․ Մկրտիչ աղա Թօթիկեան.

ՎԱՆ․ Մ․ աղա Խաչիկեան.

ՁՕՐՏԱՆ․ Մկրտիչ աղա Աշճեան.

ՀԱԼԷՊ․ Կիրակոսեան աղա Տէր Սարգսեան.

ԵՐԶՆԿԱՑ․ Խաչիկեան աղա Խաչատուրեան

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ․ Կարապետ աղա Վարդանեան

Ասոնք քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողները այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽՈՒՐԽԻՏԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՉԻՆԻԼԻ ԽԱՆ

Մէյ մը Բէնէօ (Բէնէսի այլ) ըսուած բաղադրութիւնը, որ կոգզուրիչ և զօրացուցիչ հանքային ջրոց բաղկացիներուն զօրեր ... կերպիւ կը կատարէ և իր ազդուութիւնը լաւ հաստատուած է, որ և է խորդակ նմանութիւններէ ազատ պահելու համար ապահովելու ստորագրութիւնը սրուակներուն մէջ գրուած սրուակներով պէտք փնտռել։

FER QUEVENNE
APPROUVÉ PAR L'ACADÉMIE DE MÉDECINE,
AUTORISÉ PAR CIRCULAIRE SPÉCIALE DU MINISTRE.

ՖԷՐ ՔԷՎԷՆ

Բժշկական ճեմարանէն հաւանութիւն ստացած, և պաշտօնէէն յատուկ շրջաբերականով հրամայուած։

Քէվէնի երկաթը (չէյիկ թօզու) արեան նուազութենէ կամ տկարութենէ յառաջ եկած ամեն հիւանդութիւնները կը բուժէ, առանց գործածողին ախորժակը աւրելու, և երկաթուոր գեղոց ամենէն ազդու և ապահովն է։

«Փորձը հաստատած է թէ երկաթուոր բաղադրութեանց մէջ

«Քէվէնի երկաթին չափ դիւրամարսելի է և որ չափով գործածուի։

Դատաստ. փորձքի մէջ կը հրատարակեն ճեմարանին Փաւչարտա։

Քէվէնի երկաթը կը ծախուի 100

չափով շիշը 3 1/2 Ֆր.

200 հատապէտով շիշը 5 Ֆր.
100 " շիշը 3 Ֆր.

Ընդհանուր մթերանոց Փարիզ Թիւ Տէ Ֆօզ—Սէ․ փողոց 14 ... մէծածախ քով և ամեն դեղարանները։

Քէվէնի կնիքն և փոքրիկ դարձուածին գործածելը պէտք է պահանջել։

ՄԵԼԱՆՕԺԷՆ
ՃԵՐՄԱԿ ՄԱԶԵՐ ՆԵՐԿԵԼՈՒ
ԴԻՔՎԵՄԱՐԻ

Փարիզի հոգատարագործ ակադեմութեանց ընկերութենէն հաստատուած փորձառաւած, որ մէկ վայրկեանի մէջ և ամեն գունով կը ներկէ մազերն ու մօրուքները, առանց մարթին վնաս մը տալու և առանց բնաւ հոտ մ'ունենալու։ Այս ներկը մինչև հիմայ գործածուածներուն ամենէն գերազանցն է։

Գործարան Տէյլո Ռուանի, Զօրած—օղլու և Փրեֆիքեան գեղարանները։

Գին 6, 12 և 15 Փրանք։

ԼԸ ՏԻՐԻՈ ՐՈՒՆԸ

Մարթի խնամոց և գունոյ Թարմութեան և գեղեցկութեան համար օճառներ, ինչ կը հարկաւոր և բնութ օճառ։

Լ. Թ. Փիվէրէն հնարուած հազարի հիւթով

Ընդհանուր մթերանոց Փարիզ Պուլվար տը Սթրասպուրկ թիւ 10։

Eau et poudre Dentifrices
PERFECTIONNÉES DU DOCTEUR
J. V. BONN

ԱՏԱՄ ՃԵՐՄԱԿԵՑՈՒ ՋՈՒՐ ԵՒ ՓՈՇԻ
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵԱԼ
ՏՕՔԹՕՐ Ժ. Վ. ԲՕՆՆ ՊԵՏԵԱՆ

Այս ջուրն և փոշին ուրիշ ամեն ջուրերէ և փոշիներէ գերազանց են իր անուշ հոտովը և օգտակար յատկութեամբը։ Ին անոնց ամենէն աւ հարկաւոր 40 փար գնով կը ծախուի։

Ամեն գլխաւոր դեղավաճառաց և անուշահոտութեան վաճառաց քով կը գտնուի։

ԱՏԱՄՑԻ ՋՈՒՐ ԵՒ ՓՈՇԻ
ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾԵԱԼ
ՏՕՔԹ․ Ր Ժ. Վ. ԲՕՆ ՊԵՏԵԱՆ

Այս ջուրն ու փոշին ուրիշ այս անուն ջուրերէն ու փոշիներէն հարիւրին 40 առաւել գնով կը ծախուին, բայց անուշահոտութեան և օգտակարութեան կողմէ զանոնք ալ կը գերազանցեն։

Ասոնք գլխաւոր դեղավաճառաց վաճառատեղեաց և հատավաճառաց քով կը գտնուին։

CAPSULES de RAQUIN
au Baume de COPAHU

ՔԱՓՍՈՒԼ ՌԱՔԷՆ․ Գոփահի հիւանդութեանց դէմ․ Փարիզու բժշկական ճեմարանէն հաւանուած․ որ 100 հիւանդի վրայ փորձւած և ամենուն ալ բժշկութիւն ձեռք բերած ըլլալ։ Քօփահը ուրիշ ամեն տեսակ բաղադրութիւններէն յառաջ դասուած է, յայտնելով միանգամայն թէ այս Քօփահը գիրութեամբ կը հալի ստամոքսի մէջ, և անախորժ զգացողութեան չպատճառեր բնաւ։

Կը գտնուի Փարիզ Ֆօպուր Սէն Տընի փողոց թիւ 78, և ամեն դեղագործաց քով։

VESICATOIRE d'ALBESPEYRES

ԽԱՐԱՆ ԱԼՊԷՍՓԷՅՐԻ․ Օր Փարիզից, Լոնտրայ և Միացեալ Նահանգաց զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ ընդունուած է, և օրապահ կանոնաւոր ներգործութիւն ունի։ Մէկ մը խարան՝ իր կանաչ կողմը Ալպէսփէյրի ստորագրութիւնը պէտք է ունենայ։

Փարիզ․ Ֆօպուր Սէն—Տընի փողոց թիւ 78, և ամեն դեղագործաց քով կը գտնուի։ **CAPSULES DE RAQUIN AU COPAHU**

ROB BOYVEAU LAFFECTEUR

ՌՕՊ ՊՕՎԱ ԼԱՖԷՔԹԷՕՐ

Կառավարութեան ստացած Գաղղիոյ, Պելճիկոյ, Ավստրիոյ և Ռուսիոյ մէջ, և Տոքթոր Ժիրօտօ Սէն—Ժէրվէի ստորագրութեամբ վաւերացուած։

Արեանը մաքրող դեղերուն մէջ այս շիրուպը միշտ առաջին աստիճանը բռնած է, թէ իր ազդեցութեանը որ 25 տարիէ ի վեր փորձով հաստատուած է, և թէ իր միմիայն բուսական բաղադրութեանը։ Հիմնովին կը բուժէ, առանց սնդիկի, մորթի հիւանդութիւնները, արեան խոցը և ծնողաւորութենէ ու ժառանգութենէ պատճառեալ հիւանդութիւնները։ Նմանապէս և մանաւանդ թէ նոր և թէ հին առողջութեան հիւանդութիւնները՝ որք քաղաքացիք սնդիկով և քինինով ալ բժշկուիլ չեն ուզեր։

Կը գտնուի Փարիզ Ռիշէր փողոց 12, և Կ. Պոլիս Սէնի Ջամի փողոց թիւ 16, 18, 20, 22 Տէյլօ Ռուանայի. Պ. Գանիլի Օսմանիանի, Վէլէցի Զօրաճօղլուի Փրանգեանի և Աճէմեանի դեղարանները։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY		NORTHERN ASSURANCE COMPANY	
ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ		ՆՈՐԹԸՐՆ	
Լոնտրայի և Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն	Ամ․ Լր․	Լոնտրայի և Ապէրտինի ապահովութեան ընկերութիւն	Ամ․ Լր․
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000	Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	250,000	Վճարեալ դրամագլուխ	100,000
Տարեկան դրամ հրդեհի ապահովութեան	598,000—848,000	Տարեկան դրամ հրդեհի ապահովութեան	250,000—350,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը	794,000	Զուտ հասոյթ	270,000

Ստորագրեալք՝ իրենց յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենց վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց մեծագոյն գործակալաց ընտրուած ըլլալով, անոնց անուամբ մէջ կը գտնուին, ապահովութեան ամեն գործերու կը ձեռնարկեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ հաւասարապէս բաժնուած մը, և այսպէս ապահովութեան և գիրութեան ամեն ինչ ընկերութեան տուած մեծագումար ապահովութեան բոլոր նպաստները ներկայացնեն։

Գրեթէ ամեն կարգի վաճառական ապահովութեանց կրնան ընդունուիլ եթէ Գալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս վաճառաց բաշխածները և գաւառները։

Գիներուն և ուրիշ մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակը Գալաթիոյ Ճէզայիր փողոցի մէջ Կուտ խան թիւ 3։

Լոնտրայի գործակալները
Վ. Ա. ՍՈՒԱՆ   ԹԻՆ ԼԷՊՈՐԴ

LLOYD SUISSE
ԼՈՅՏ ՍԻՒԻՍ

Ապահովութեան ընկերութիւն ծովային և երկրային փոխադրութեանց դէմ.

Ի ՎԻՆԹԸՐԹՈՒՐ

Կ'ապահովէ վաճառք, դրամ և այլն, ծովու և ցամաքի վրայ Եւրոպական Ճիւղերուն և Օսմանեան շոգենաւերով և առագաստանաւերով և ցամաքի վրայ ալ երկաթուղիներով փոխադրելու ... ամեն կողմ գրեթէ թիւրքան նաւահանգիստներ և ծովեր։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր Գործակալ	Գործակալ
ՀԱՐՄԱՆ ՀԱԼՊԱՆԿ	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷԲՄԷԶ
Ի Կալաթիա	Ի Գալաթ սարայ

ԼԱ ԺԻՐՕՆՏ
ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ, ՆԱՐԿՈՒՏԻ ԵՒ ԱՆՑԱՆՈՑ ԿՈՐՍՈՒՍՏԻ ԴԷՄ

Կ'ապահովէ, տուներ, կարասիներ, վաճառատուներ, վաճառքներ, և այլն և այլն, մինչև անգամ փայտէ շէնքեր հրդեհի դէմ, և անասնոց կորուստի դէմ, չափաւոր գնով և չհաւասար պայմաններով թէ Կ. Պոլսոյ և թէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ Մնաւ մը ապահոված ժամանակի ստորագրեալը անմիջապէս կը կատարէ ծախքը և ուղղութեամբ բոլոր յանձն առած պայմանները։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ

Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԲԷԲՄԷԶ Ի ԳԱՀԱՆ ԽԱՆԻ